

RAPPORT 2019:3

Uppdrag att genomföra kompetensinsatser kring plan- och bygglagen

Delrapport 2018

Uppdrag att genomföra kompetensinsatser kring plan- och bygglagen

Delrapport 2018

Titel: Uppdrag att genomföra kompetensinsatser kring plan- och byggla-
gen

Rapportnummer: 2019:3

Utgivare: Boverket, januari, 2019

Upplaga: 1

Tryck: Boverket internt

ISBN tryck: 978-91-7563-620-7

ISBN pdf: 978-91-7563-621-4

Diarienummer: 4756/2016

Rapporten kan beställas från Boverket.

Webbplats: www.boverket.se/publikationer

E-post: publikationsservice@boverket.se

Telefon: 0455-35 30 00

Postadress: Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Rapporten finns i pdf-format på Boverkets webbplats.
Den kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Förord

Boverket har fått i uppdrag av regeringen att genomföra kompetensinsatser för att främja en mer enhetlig och effektiv tillämpning av plan- och bygglagen (dnr N2016/07801/PBB). Kompetensinsatserna ska pågå under åren 2017–2020.

Det övergripande målet med Boverkets PBL kompetens är att insatserna ska bidra till att PBL tillämpas effektivt och enhetligt för att bidra till ökat bostadsbyggande i en hållbar samhällsutveckling.

Boverket ska varje år lämna delrapporter till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) om hur uppdraget fortskrider, vilka resultat som uppnåtts och eventuella förslag till förändringar i tidigare utarbetade planer och program. Denna delrapport för år 2018 är författad av uppdragsledare Viveka Zetterberg och övriga medarbetare i kansliet för Boverkets PBL kompetens.

Karlskrona januari 2019

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Innehåll

Organisation och arbetssätt.....	6
PBL kompetens kansli.....	6
Arbetsgrupper.....	6
Myndighetssamverkan	7
Kvalitetsutvecklingsmöte	7
Andra referensgrupper	7
Prioritering av och underlag till aktiviteter	8
Uppdragets tre delar	9
Utbildning.....	12
Introduktionsutbildningar för nyanställda	12
Utbildningsinsatser för breddning, fördjupning, särskilda målgrupper	19
Utbildningar om nyheter och aktuella ämnen.....	26
Stärka PBL-nätverk	30
PBL kompetensdagar 29–30 november 2018	30
Seminarier och fysiska utbildningar	31
Medverkan i befintliga nätverk	33
Vägledning.....	36
Publicerat i PBL kunskapsbanken inom ramen för PBL kompetens..	36
Antal användare av PBL kunskapsbanken ökar	38
Kommunikation och information	40
Utveckling digital arena och långsiktig förvaltning	43
Förstudie ”Knappen 2020”	43
Utvärdering och lärande uppföljning.....	45
Kontinuerlig och systematisk uppföljning mot mål	45
Genomförda utvärderingsinsatser och tidiga resultat	46
Bilaga 1. Utformning och innehåll samt arbetsprocess: Ny på jobbet som detaljplanehandläggare	49
Innehåll Ny på jobbet som detaljplanehandläggare	49
Bilaga 2. Uppföljning av resultat: målstruktur	53

Sammanfattning

Under det andra verksamhetsåret, år 2018, har Boverkets PBL kompetens arrangerat 18 fysiska utbildningar för sammanlagt drygt 500 personer på tio olika orter. Därutöver mött många hundra personer i våra målgrupper på konferenser, vid nätverksmöten och under aktiviteter organiserade av våra samverkanspartner. PBL-dagarna 2018 i Malmö samlade ytterligare 300 personer under två dagar. Två omfattande introduktionsutbildningar för nya tjänstemän och politiker har publicerats och är fritt tillgängliga på Boverkets webbplats. En introduktion till byggreglerna har publicerats som webbutbildning och därutöver har e-learningkurs om tekniska egenskapskrav som rör inomhusmiljö och om byggregler i kök färdigställts (publiceras år 2019). Det har pågått utformning och produktion av ytterligare flertalet kortare och längre kurser och utbildningar som kommer att bli tillgängliga via webb under år 2019. Åtta webbseminarier från Boverkets PBL kompetens om nyheter i regler, aktualiteter och nya vägledningar har genomförts under år 2018.

Vägledningen i PBL kunskapsbanken har utökats väsentligt inom särskilt efterfrågade ämnesområden som till exempel översiktsplanering, omreglering med planbestämmelser; lovpliktigt respektive lovbefriat samt om god form, färg och materialverkan. Antal besökare på PBL kunskapsbanken ökar stadigt och över en miljon visiter noterades under år 2018.

Kartläggning av behov inom den mångfacetterade kategorin ”övriga aktörer”, exempelvis byggherrar, byggbolag, konsulter med flera, har inletts med bland annat intervjuer med utbildningsföretag och dialogmöten om knäckfrågor i lov- och byggprocessen.

Kommunikationsinsatser, systematisk utvärdering och ett arbete med att skapa en digital arena och säkra långsiktig förvaltning har därutöver varit pågående arbete för PBL kompetens under året.

Organisation och arbetssätt

Samverkan och dialog med målgrupper, prioriteringar och utveckling av aktiviteter utförs i olika forum.

PBL kompetens kansli

Arbetet med uppdraget leds av ett kansli bestående av elva personer som i olika roller ansvarar för planering och utformning av aktiviteterna i uppdraget. Kansliet består av uppdragsledare, jurister, experter/projektledare, representant för byggbranschen, kommunikator och administratör. I kansliet ingår tre personer som har sin huvudsakliga anställning på länsstyrelse respektive Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Vissa roller har bytts under året men målet är att ha en stabil kärna i kansliet för att utveckla ramar för arbetsgrupper för effektiva metoder och processer.

Arbetsgrupper

Aktiviteterna i uppdraget genomförs av flera olika arbetsgrupper. Dels har experter från länsstyrelser, SKL och kommuner aktivt deltagit i arbetet, dels har Boverket anlitat konsulter med särskild kompetens inom respektive område och som resursförstärkning. Boverkets egna experter deltar i olika utsträckning och har generellt också uppdraget att kvalitets-säkra aktiviteterna.

Myndighetssamverkan

Samverkan med utpekade organisationer har för strategiska frågor hantearats på ledningsnivå i den etablerade myndighetssamverkan som finns med representation från Boverket, länsstyrelserna, SKL samt Lantmäteriet (LM).

Vid fyra tillfällen har under året planer och pågående aktiviteter föredragits i Myndighetssamverkansgruppen.

Kvalitetsutvecklingsmöte

Kvalitetsutvecklingsmötet är benämningen på en brett sammansatt grupp dit representanter från alla huvudsakliga målgrupper bjuds in. Syftet är att sammanföra olika intressenter och föra dialog kring behovet av kompetensinsatser och få en temperaturmätare på hur målgrupperna uppfattar och uppskattar aktiviteterna.

Ett kvalitetsutvecklingsmöte under maj 2018 samlade cirka 25 personer som representerade länsstyrelserna, SKL, kommuner, Lantmäteriet, Regeringskansliet, branschorganisationer och byggbolag. Värdet för uppdraget är också att konkret informera om tillgängliga vägledningar och utbildningar för spridning i olika intressenters organisationer genom tongivande "ambassadörer". Mötena där vi blandar olika roller uppfattas generellt mycket positivt även om våra närmaste samverkanspartner också har behov av en närmare kontakt.

Ur Lst perspektiv känns det här mötet mycket bättre än tidigare. Här finns goda relationer. Som PBL:are ska jag jobba vidare med den digitala arenan – och prata vidare med SKL.

Bra med den här större gruppen. Nya tankar, nya idéer.

Vill jobba mera med LM i ett brett samhällsbyggnadsperspektiv samt fortsätta med arbete med kommunerna, som ju är de största spelarna i PBL.

Omdömen från deltagare vid utvärdering i slutet av kvalitetsutvecklingsmöte maj 2018.

Andra referensgrupper

Boverket har tagit stöd av referensgrupper bland målgrupperna som t.ex. SKL:s nätverk för samhällsbyggnadschefer respektive bygglovschefer, styrelsen för FSBS (Föreningen Sveriges bygglovsgranskare och byggnadsnämndssekreterare) samt styrelsen för FSB (Föreningen Sveriges byggnadsinspektörer). Boverkets byggråd har varit referensgrupp för aktiviteter riktade mot privata sektorn och Boverkets insynsråd har fått information om och diskuterat uppdragets aktiviteter.

Prioritering av och underlag till aktiviteter

Prioritering av aktiviteter i regeringsuppdraget görs med stöd av följande.

- Kommunernas önskemål på vägledning uttryckt i den årliga uppföljningen av samtliga kommuner i Plan- och bostadsenkäten.
- Inkomna frågor till Boverket.
- Särskilda inspel från SKL, länsstyrelserna och Lantmäteriet via Mynighetssamverkan och övriga samarbeten.
- Bevakning av regeländringar, aktuella rättsfall, remisser och utredningar.
- Önskemål som framkommer i dialogforum, t.ex. nätverksträffar.

Prioriteringen av sammanhållna introduktionsutbildningar under år 2018 gjordes med utgångspunkt i regeringsuppdragets uttalade formulering. Andra parametrar har varit Boverkets tillgång till resurser och en bedömning av hur olika målgrupper ska få nytta av insatserna.

Uppdragets tre delar

I uppdraget att genomföra kompetensinsatser kring plan- och bygglagen ingår tre delar; PBL-utbildning för anställda i kommuner och på länsstyrelser samt övriga berörda aktörer, vidareutveckling av nätverk för PBL-experten samt utveckling av ytterligare vägledningar om hur PBL-systemet bör tillämpas. Boverket har under året arbetat med alla tre delarna men med fokus på utbildningar och vägledning.

De tre delarna överlappar delvis varandra exempelvis genom att textbaserade vägledningar används som underlag till utbildningar eller att en utbildningsträff samtidigt utvecklar ett nätverk. Exempelvis är de insatser som pågår för att tillhandahålla vägledning och utbildning till den privata sektorn en kombination av dialog- och nätverksmöten för att kartlägga behov och utbildning samt PR- och informationsinsatser för att uppmärksamma befintlig vägledning om byggreglerna.

Den fortsatta redovisningen delar emellertid upp genomförda aktiviteter i de huvudkategorier som uppdraget utpekar.

Digitala plattformar för vägledning och utbildning

All vägledning och många av de utbildningar som tas fram inom ramen för PBL kompetens görs digitalt tillgängliga. Detta görs framför allt genom två olika digitala plattformar; PBL kunskapsbanken och PBL Akademin.

PBL kunskapsbanken är Boverkets webbaserade handbok med textbaserad vägledning till PBL. Den vänder sig till användare som dagligen arbe-

tar med PBL i kommuner, länsstyrelser, regionala organ samt till branschen.

PBL Akademin är en utbildningsportal där Boverkets webbaserade utbildningar om plan- och bygglagen ska finnas samlade.

Allt material i PBL kunskapsbanken och på PBL Akademin är gratis och alltid tillgängligt.

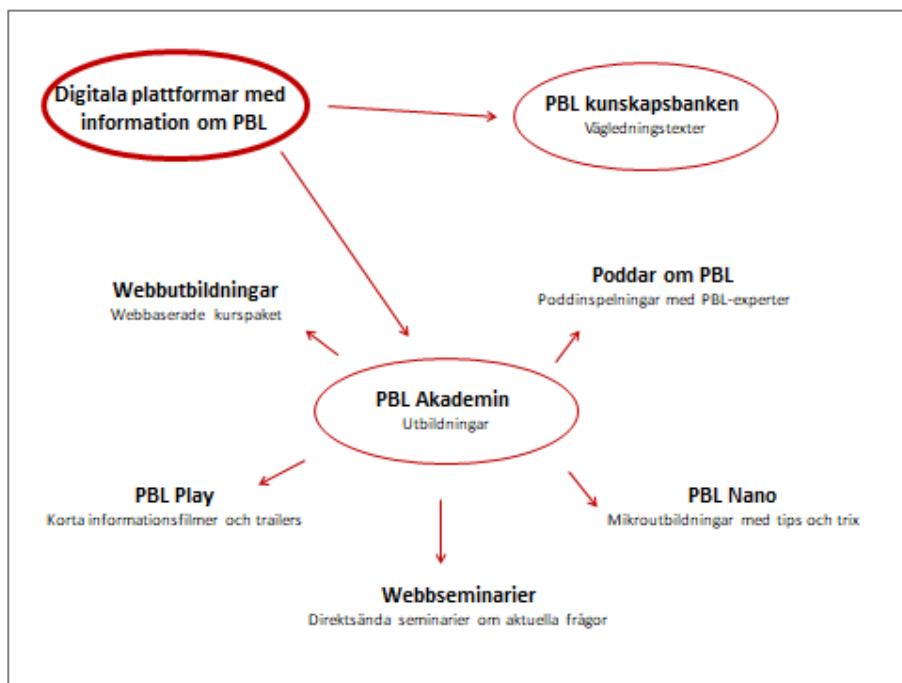
PBL kunskapsbankens olika delar

- **Om PBL** – i detta avsnitt beskrivs bland annat innehållet i PBL och definitioner av betydelse för tillämpningen av lagen. Här finns även Lag & rätt samt bevakning av rättsfall. Rättsfallen är utvalda och kommenterade av Boverkets jurister.
- **Planering** – information om region-, översikts- och detaljplanering.
- **Lov & byggprocessen** – information om bland annat vad som kräver bygglov och processen som följer efter att ett lov har beviljats. Här finns även ett avsnitt om roller & ansvar samt byggnadsnämndens tillsyn.
- **Regler om byggande** – vägledning till Boverkets föreskrifter, till exempel Boverkets byggregler, BBR, och Boverkets konstruktionsregler EKS. år 2018 publicerades även vägledning om byggprodukter och motordrivna anordningar.

PBL Akademin's olika delar

- **Webbutbildningar** – Här finns Boverkets utbildningar om plan- och bygglagen. Utbildningarna är digitalt tillgängliga kurspaket, ofta i flera delar, och innehåller till exempel e-learningmoduler, övningar, föreläsningar, kommunexempel med mera. Det finns utbildningar som spänner över hela PBL-systemet, fördjupningsutbildningar inom olika ämnen och utbildning för förtroendevalda.
- **PBL Play** – Här finns dels korta informationsfilmer om plan- och bygglagen och dels trailers för vad du kan hitta bland Boverkets vägledningar och utbildningar.
- **Webbseminarier** – Seminarierna är direktsända och finns kvar på sidan i upp till två år. Sändningarna tar upp nyheter i regler och aktuella frågor och innehåller föreläsningar med experter, reportage med exempel på praktisk tillämpning av PBL och diskussionspaneler.
- **Poddcast** – Här pratar PBL-experty om olika ämnen inom plan- och bygglagen.

- **PBL Nano** – Textbaserade mikroutbildningar med kortfattad information om tillämpningen av plan- och bygglagen inom aktuella ämnen. Det går att prenumerera på PBL Nano. Då skickas ett mail varje månad med praktiska tips inom lov, plan och genomförande.

Illustrationen visar de digitala plattformar med information om PBL som Boverket tillhandahåller inom uppdraget för PBL kompetens. Under år 2018 har webbseminarier och poddar om PBL varit placerade utanför portalen men arbete pågår för att samla materialet.

Utbildning

Under år 2018 har Boverket, i enlighet med uppdraget, arbetat med att ta fram följande.

- Sammanhållna introduktionsutbildningar för nyanställda och förtroendevalda.
- Webbaserade utbildningar för breddning och fördjupning anpassade till olika gruppers behov.
- Webbseminarier och andra utbildningar om nyheter och aktuella ämnen.

Introduktionsutbildningar för nyanställda

I uppdraget anges att Boverket fortsatt ska tillhandahålla sammanhållen introduktionsutbildning för nyanställda tjänstemän på kommuner och länsstyrelser. Under regeringsuppdraget för kompetensinsatser i PBL under åren 2014–2016 producerade Boverket en webbaserad introduktionsutbildning riktad till samtliga yrkeskategorier som är involverade i PBL-processen, Att arbeta med PBL. Utbildningen ger en generell förståelse för PBL-systemet som helhet, lagen PBL, roller och ansvar samt intressen och krav i PBL. Däremot omfattar den inte hur man i olika roller löser sina uppgifter och detta behov ska i stället täckas av en serie utbildningar för den som är ny på jobbet som PBL-handläggare.

Boverket har under året arbetat med fem introduktionsutbildningarna för tjänstemän både genom pilotutbildningar (klassrumsutbildningar) och med att utveckla dessa till digitala utbildningar.

Kursnamn	Lansering färdig kurs
Ny på jobbet som detaljplanehandläggare	kvartal 4 år 2018
Ny på jobbet som lovhandläggare	kvartal 1 år 2019
Ny på jobbet inom PBL-administration	kvartal 2 år 2019
Ny på jobbet som översiktsplanerare	kvartal 3 år 2019
Ny på jobbet som byggnadsinspektör	kvartal 4 år 2019

Introduktionsutbildningarna riktar sig till tjänstemän som är nya i rollen som PBL-handläggare men som har utbildning och/eller erfarenhet med lämplig bakgrund för yrkesrollen. Innehållet är utvalt utifrån lärandemål

med starkt fokus på förståelse för rollen, uppgiften och vikten av att göra bedömningar och ta beslut med utgångspunkt i regler.

Introduktionskurserna omfattar 10–15 lektioner vardera och lektionerna varierar i längd om cirka 30–60 minuter. Utbildningarna är i färdigt format digitalt tillgängliga kurspaket i form av föreläsningar, e-learning, övningar, kommunexempel med mera. Steg ett har varit att utveckla en kursplan och lektioner och att genomföra fysiska pilotutbildningar för att senare forma digitala utbildningspaket, dvs. sammanhållna kurser med en serie lektioner.

Ny på jobbet som detaljplanehandläggare

Utvecklingen av denna första introduktionsutbildning i serien Ny på jobbet... har tagit cirka 20 månader men det har då också omfattat att utarbeta arbetsgång och metod samt att pröva olika vägar och lösningar. Vi drar lärdomar som allteftersom ska ge en mer effektiv process och vi räknar med maximalt 10 månader från start till mål för de efterföljande kurserna.

Totalt har fyra tvådagars fysiska pilotutbildningar hållits, två under år 2017 och två under år 2018. Vid varje tillfälle har runt 30 deltagare medverkat, vilket innebär att totalt cirka 120 planerare har deltagit i klassrumsutbildningar.

Återkopplingen från pilotutbildningarna har varit värdefull i utvecklingen av de digitala utbildningarna. Deltagarna har representerat målgrupperna med en spridning över landet, typ av kommun och även mellan länsstyrelse, kommun och konsulter. Pilotutbildningarna innebar därför att representanter från målgrupperna direkt kunnat bidra till och påverka innehållet i utbildningarna.

Hur vill du beskriva utbildningen med tre ord? Utvärdering efter två dagars pilotkurs i Jönköping den 14–15 februari 2018

Den digitala utbildningen innehåller elva lektioner och omfattar cirka åtta timmar nettotid. Lektionerna innehåller filmade föreläsningar och dialog mellan experter, reportage med planarkitekter från kommuner runt om i Sverige samt e-learningavsnitt och övningar där deltagaren får testa sina kunskaper. Olika kompetenser från Boverket, kommuner, länsstyrelser och lantmäteriet har deltagit i lektionerna vilket innebär att ett ämne kan belysas från flera olika håll, till exempel ur planerarens, bygglovhandläggarens och lantmätarens synvinkel.

Innehåll Ny på jobbet som detaljplanehandläggare

1. Introduktion till utbildningen (ca 30 min)
2. Starta planarbetet (ca 60 min)
3. Ta fram planhandlingar (50 min)
4. Samråd (20 min)
5. Vad händer efter samrådet? (22 min)
6. Granskning och avsluta planarbetet (30 min)
7. Utgångspunkt för planbestämmelser (65 min)
8. Användningsbestämmelser (55 min)
9. Egenskapsbestämmelser (70 min)
10. Administrativa bestämmelser (35 min)
11. Planering i svåra lägen (15 min)

Kursen är fritt tillgänglig på PBL Akademin på Boverkets hemsida. Den kan genomföras på egen hand eller i grupp i den takt som önskas. Inom uppdraget har experter i digitalt lärande konsulterats och en framgångsfaktor för att digital utbildning ska få effekt är att den tillhandahålls med någon form av "blended learning", där webbkursen kompletteras med möten för diskussion och erfarenhetsutbyte. Under året påbörjades arbetet med att ta fram handledningsmaterial och diskussionsunderlag för att underlätta för att samla grupper med nya handläggare för att gå utbildningen tillsammans.

Kursen publicerades den 30 november 2018 och under december hade redan 27 personer inloggade i PBL Akademin startat kursen, varav fem personer genomfört den i sin helhet. Ett lovande resultat eftersom ingen särskild marknadsföring genomfördes och med endast begränsat antal arbetsdagar under december.

Länk till introduktionskurs [Ny på jobbet som detaljplanehandläggare](#)

Ny på jobbet som lovhandläggare

Pilotutbildningar har genomförts av en arbetsgrupp med medverkande från Boverket, SKL, KTH, Näringsdepartementet, Föreningen Sveriges bygglovsgranskare (FSBS) och fyra olika kommuner. Alla har mångårig praktisk erfarenhet av lovhandläggning. Under kvartal tre inleddes arbetet med att forma den digitala utbildningen som kommer att innehålla:

- filmade paneldiskussioner och föreläsningar (35 st.)
- reportage från kommuners bygglovsavdelningar (2 st.)
- e-learning, webbutbildningsmoduler (11 st.)
- bildspel (1 st.)
- quiz (12 st.).

Kursen kommer att ha nio lektioner om totalt fem timmar netto (dvs. utan paus och utrymme för diskussion och fördjupning i tillhörande vägledning). Beräknad publicering under våren 2019.

1. Rollen som lovhandläggare
2. Innan ansökan kommer in
3. Ansökan kommer in
4. Inledande granskning
5. Återkoppling till sökanden
6. Slutlig prövning
7. Beslut
8. Efter beslut
9. Vad händer efter beviljat lov?

Ny på jobbet som ...

Ytterligare tre kurser är under utformning där pilotkurser är genomförda.

Ny på jobbet som översiktsplanerare

Under hösten 2018 har två pilotutbildningar för Ny på jobbet som översiktsplanerare genomförts. I arbetsgruppen har planerare och jurist från Boverket och en planchef från länsstyrelserna medverkat. Lektionerna som ingick var följande.

1. Varför översiktsplanera?
2. Översiktsplanen i lagstiftningen
3. Aktualitetspröva och vägval för fortsatt översiktsplanering
4. Initiera arbetet med översiktsplanen
5. Kunskapsuppbyggnad genom tidig dialog
6. Formulera mål och vision
7. Planeringsunderlag som stöd
8. Avgränsa vad översiktsplanen ska hantera
9. Översiktsplanera för en hållbar utveckling
10. Förankra och redovisa ställningstaganden
11. Samråda, ställa ut/granska och anta översiktsplanen
12. Genomföra och följa upp

Några av arbetsgruppens reflektioner efter genomförda pilotutbildningar är att den digitala utbildningen bör uppmuntra till att ta del av utbildningen i större grupper. Det framfördes tydligt av deltagarna att det är i samtal med andra som man lär sig mest.

Det efterfrågades många exempel från kommuner för att visa bredden på tillvägagångssätt. Utbildningen bör ha ett stort antal exempel då arbetet med översiktsplanering skiljer sig åt beroende på om det är en yttor kommun, mindre kommun, om kommunen har en stor organisation eller om planeraren till stor del arbetar ensam.

Ny på jobbet inom PBL-administration

Två pilotutbildningar har genomförts av en arbetsgrupp med jurister, nämndsekreterarerfarenhet, arkivarie och tjänstemän från två kommuner erfarna inom PBL-administration. Digital utbildning beräknas vara publicerad under andra kvartalet 2019.

1. Introduktion till PBL-systemet
2. Byggnadsnämndens service
3. God informationshantering
4. Komplettförklaring, kompletteringsföreläggande och grannhörande
5. Kungörelse efter beslut och expediering
6. Delgivning
7. Överklagande och rättidsprövning

8. Avsluta ärende

9. Använda Boverkets material

Ny på jobbet som byggnadsinspektör

Tre pilotutbildningar har genomförts med en arbetsgrupp med byggnadsinspektörer och en rad experter på tekniska egenskapskraven och en jurist från Boverket. Därutöver erfarna inspektörer från kommun och utbildningsföretag. Under hösten 2018 har förberedelser för den digitala produktionen inletts och i samverkan med regeringsuppdraget God inomhusmiljö har den e-learning som ska handla om tekniska egenskapskrav och tillämpning av de regler som berör just inomhusmiljö prioriterats. De webbutbildningar som berör VA, ljus, buller och skadedjur kommer dels att ingå i introduktionsutbildningen, dels att kunna användas för olika syften inom informationsuppdraget som uppdraget God inomhusmiljö ansvarar för.

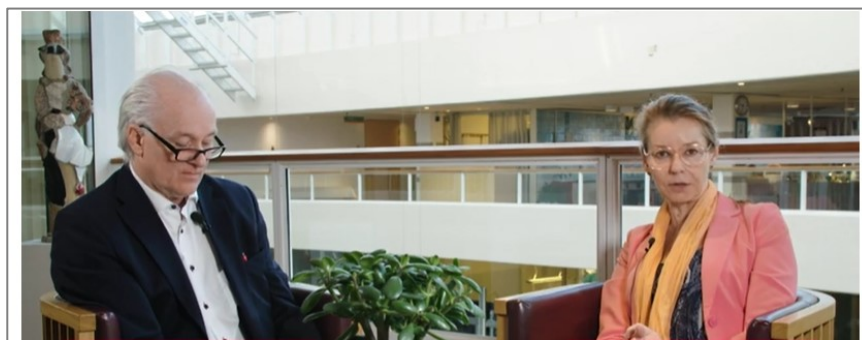
Introduktionsutbildningen innehåller ett block med lektioner om byggnadsinspektörens roll och om byggprocessen enligt PBL samt ett block med genomgång av de tio tekniska egenskapskraven ur byggnadsinspektörens perspektiv.

PBL på rätt sätt: introduktion i plan- och bygglagen för förtroendevalda

Särskilt utpekat i regeringsuppdraget var att i samverkan med SKL utforma en utbildning för kommunpolitiker som ska vara tillgänglig i och med att nya nämnder tillträder efter valet år 2018.

En arbetsgrupp från SKL och Boverket utformade under våren 2018 ett kursprogram som presenterades för SKL:s nätverk för samhällsbyggnadschefer. Grundidén är att man i kommunen kan genomföra ett avsnitt i taget på nämndmötena med både nya och gamla byggnadsnämndsledamöter och med förvaltningens tjänstemän. Ett alternativ kan vara att avsätta en utbildningsdag och att komplettera webbkursen med kommunens egna exempel och viktiga frågor.

Under hösten har utbildningen producerats med inslag av föreläsningar med experter från Boverket och SKL inklusive gemensamma framträdanden av organisationernas ledare och chefsjurister. Därutöver reportage från och intervjuer med förtroendevalda från åtta kommuner.

Klippbild ur avsnitt Vad är PBL? där Germund Persson, chefsjurist, SKL samt Yvonne Svensson, Rättschef, Boverket medverkar

Innehåll PBL på rätt sätt: introduktion i plan- och bygglagen för förtroendevalda:

1. Vad är PBL?
2. Min roll som förtroendevald i byggnadsnämnden
3. Översiktsplanering
4. Detaljplanering och genomförande
5. Lov och anmälan i PBL
6. Byggprocessen i PBL
7. Byggnadsnämndens tillsyn i PBL
8. Tema: Arkitektur för förtroendevalda

Kursen är publicerad på Boverkets webbplats sedan den 21 december 2018 och många kommuner och flera regioner har visat intresse.

Länk till introduktionskurs [PBL på rätt sätt – för förtroendevalda](#)

Utbildning BTH, Blekinge Tekniska högskola

Under februari 2018 hölls två föreläsningar om detaljplanering för studenter i årskurs tre på kandidatprogrammet för Fysisk planering på Blekinge Tekniska Högskola. Föreläsningarna hölls inom kursen Detaljplanering och översiktlig planering och fokuserade framför allt på reglering med detaljplan. Föreläsningarna tog också upp plan- och bygglagstiftningen och planeringssystemet, kort om Boverket och vår vägledning, planering i svåra lägen, genomförandeavtal, planprocessen, ändring av detaljplan samt uppföljning av tillämpningen av PBL. Föreläsningarna kompletterades med diskussioner och övningar. Boverket deltog också i handledning under två tillfällen där studenterna kunde diskutera och få hjälp med en övningsuppgift som bestod i att ta fram egna detaljplaner.

Syftet med föreläsningarna och handledningen var att öka studenternas förståelse för hur de ska kunna göra juridiskt hållbara detaljplaner med fungerande planbestämmelser, vilka olika möjligheter till reglering i detaljplanerna som 4 kap. PBL ger möjlighet till samt vad olika regleringar kan få för konsekvenser och vad kommunerna har för ansvar för bland annat genomförande och underhåll. Syftet var även att öka förståelsen för detaljplanesystemet som helhet. Omkring 45 studenter deltog i föreläsningarna och vid handledningstillfällena.

Utbildningsinsatser för breddning, fördjupning, särskilda målgrupper

PBL för länsjurister

En utbildning riktad särskilt till jurister vid landets länsstyrelser har genomförts vid tre tillfällen. Utbildningens inriktning är de bestämmelser som huvudsakligen är av betydelse för länsjuristens arbete med överklagade kommunala beslut enligt PBL. Syftet med kursen är att förmedla en fördjupad förståelse av PBL och att ge en gemensam grund för länsjuristerna vid prövningen av överklagade kommunala beslut. Utbildningen riktar sig inte bara till nyanställda länsjurister utan även till de som arbetat en längre tid med frågorna.

Sammanlagt har cirka 90 länsjurister, representerande samtliga av landets 21 länsstyrelser, deltagit på kursen.

Det övergripande kursinnehållet diskuterades och utformades i samråd med länsjuristerna i samband med en länsjuristkonferens i Göteborg i oktober 2017. Det närmare innehållet arbetades därefter fram genom medverkande från Boverket, länsstyrelser, SKL, Domstolsverket och Näringsdepartementet.

Deltagarna var i utvärderingarna mycket positiva till innehållet men tveksamma till att kursen skulle fungera som webbkurs. Hela 94 procent respektive 95 procent av deltagarna bedömer att de fått med sig kunskaper som de kommer att ha praktisk nytta av i sitt arbete. Majoriteten – 63 procent vid utbildningstillfälle 1 och 81 procent vid utbildningstillfälle 2 – upplevde att utbildningen var mycket väl anpassad efter rollen som länsjurist. Övriga svarade att utbildningen var delvis anpassad. Ingen svarade att den inte alls var anpassad.

Kursen kommer att ges fler gånger under år 2019 för att möta behovet bland många nyanställda länsjurister.

Att arbeta i bostadsprojekt: dialog mellan aktörerna

Boverkets PBL kompetens har fortsatt att genomföra och vidareutveckla gemensamma dialogseminarier för olika aktörer i stadsbyggnadsprocessen. Under år 2018 har seminarier anordnats i Norrköping, Umeå och Halmstad, med totalt 120 deltagare fördelat mellan kommunala tjänstemän, kommunpolitiker, länsstyrelser och framförallt fastighetsutvecklare och byggbolag. Seminarierna leds av experter från SKL, Boverket och KTH. Syftet är ytterst att skapa effektivitet och samverkan i planering och genomförande av bostadsbyggande genom ökad insikt och förståelse kring ansvar och roller. En röd tråd är att belysa och diskutera hur styrande regelverk och avtal sätter ramarna för byggandet. Inspel från olika aktörers perspektiv blandas med erfarenhetsutbyte och diskussioner. Från intervjuer med deltagarna framkommer:

Det är viktigt att förstå förutsättningarna för övriga aktörer och inse att det verkligen handlar om att människor behöver samverka, förstå och kompromissa för att komma vidare.

Den största nyttan för mig som kommunal tjänsteperson var att det var så många fastighetsaktörer som var med. Det var jättenyttigt för våra kunder att få ta del av PBL-frågorna och med er hjälp få en ökad förståelse för vår vardag och de avvägningar vi jobbar med.

Att vi träffas på en neutral arena där det finns en professionell moderator gör det enklare att diskutera frågor som kan ses som potentiella konflikter. Vid dialogmötet medverkade expertis som dels kunde ge bra beskrivningar och svar även på komplicerade frågeställningar.

Dialogen är naturligtvis central och seminarierna kan inte ersättas av webbutbildningar. Dock är planen att producera digitalt tillgängliga föreläsningar och webbseminarier som kan användas av olika aktörer för att organisera egna seminarier regionalt och lokalt.

Utveckling av utbildning för privat plan- och byggsektor

Nämnda dialogseminarier, Att arbeta i bostadsprojekt, har även riktat sig till den privata sektorn, ”branschen”, men under år 2018 har arbetet inlett med att mer systematiskt nå ut med – och utveckla – aktiviteter särskilt för ”övriga aktörer”. En fördjupad bakgrundsbeskrivning får ge en bild av förutsättningarna för att uppnå ett önskat resultat.

Övriga aktörer: en stor och diversifierad målgrupp

Regeringsuppdraget anger att kompetensutvecklingsinsatserna ska nå ut, förutom till länsstyrelser och kommunernas byggnadsnämnder och tjänstemän, till ”övriga aktörer”. Gruppen övriga aktörer omfattar många olika typer av målgrupper, tusentals företag och hundratusentals medarbetare.

I tidiga skeden är privata och kommunala bostadsföretag liksom privata byggföretag i sina roller som byggherrar aktiva pådrivare i kommunernas

arbete med framtagning av detaljplaner. Förutom traditionella fastighetsbolag och byggföretag har de senaste åren ett stort antal renodlade bostadsutvecklingsföretag etablerats. Dessa är också aktiva i tidiga skeden av processen och i själva byggprocessen, men säljer (efter genomfört byggprojekt) fastigheten vidare till en bostadsrättsförening eller en fastighetsinvestorare. I själva byggprocessen agerar byggföretag som huvudentreprenörer och olika specialentreprenörer anlitas för markarbeten, installationer med mera.

Under såväl planskede som byggskede och för planering av den långsiktiga förvaltningen anlitas konsulter av olika slag: planarkitekter, husarkitekter, landskapsarkitekter, geotekniker, konstruktörer, el- och VVS-konsulter, hisspecialister, byggprojektledare, projekteringsledare, kontrollansvariga, besiktningsmän med flera.

Bilden har på senare år blivit mer mångfacetterad genom att många företag gått utanför sina traditionella roller och nya företag, inte minst bostadsutvecklingsföretag, har etablerats på marknaden. Den stora marknaden och det stora antalet företag, med såväl väletablerade företag med lång erfarenhet som nyetablerade företag utan erfarenhet från sektorn, gör att behovet av utbildning varierar stort. Inom universitet och högskolor är utbildningen inom PBL-området mycket begränsad i grundutbildningar för arkitekter och ingenjörer, vilket visas bland annat i den undersökning av ett 100-tal utbildningar PBL kompetens genomförde år 2017. En stor del av utbildningsbehovet måste därför täckas genom vidareutbildningar av redan yrkesverksamma.

För att exemplifiera mångfalden av företag kan nämnas att Sveriges Byggindustrier (byggföretagen) har cirka 3 600 medlemsföretag, Installatörsföretagen (el- och VVS-entreprenörer) cirka 3 800 och Svenska Teknik & Designföretagen (arkitekter och tekniska konsulter) nära 800 medlemsföretag. Fastighetsägarna har vidare cirka 15 000 medlemmar. Inom alla områden kännetecknas respektive delbransch av att ha ett stort antal småföretag, många av dessa är inte medlemmar i någon organisation, varför det totala antalet företag är betydligt större än ovan angivna. Men flertalet företag kommer i någon omfattning i kontakt med frågor där PBL är den övergripande lagstiftningen.

Inom respektive företag finns många olika typer av medarbetare och varken alla företag eller alla medarbetare har behov av kompetensutveckling inom hela PBL-områdets spännvidd. Boverket behöver därför hitta kanaler som hjälper till att nå ut med relevant information till rätt företag och individer, och för rätt skede i plan- och byggprocessen.

Inom bostadsbyggnad finns också ett antal privatpersoner som i egenskap av byggherrar för nybyggnader eller om- och tillbyggnader är beroende av PBL-kompetens. Boverkets prioritering inom regeringsuppdraget PBL kompetens är att göra de digitala hjälpmedlen tillgängliga för alla, medan mer riktade insatser företrädesvis görs mot professionella aktörer.

PBL kompetens kansli prioriterar inom målgruppen ”övriga aktörer” att genom dialog med bostadsutvecklare/byggherrar och byggföretag få underlag för specifika satsningar och genom samarbete med utbildningsföretag och branschorganisationer nå ut på bredden med sina utbildningsinsatser.

Utveckling av kontakter med utbildningsföretag PBL

Inom utbildningsområdet har ett drygt tiotal företag som bedriver utbildning inom PBL-området identifierats. Genom en öppen annonsering inbjöds alla att delta i en RFI, Request For Information, som genomfördes i november 2018. En handfull företag accepterade inbjudan och intervjuer med dessa företag har genomförts. Syftet var att dels få information om företagens utnyttjande av Boverkets digitala vägledning och utbildningar i PBL, dels undersöka möjligheten att genom upphandling av något företag hitta former för effektiv spridning av PBL-kunskaper till privata och offentliga företag som är verksamma inom bostadsbyggande. Intervjuresultaten visade att olika företag är verksamma i olika delar av plan- och byggprocessen och ingen tycks ha den totala bredden från tidig planprocess till överlämnande av färdig byggnad till förvaltning.

Efter genomförda intervjuer har inom PBL kompetens kansli beslutats att inte genomföra någon upphandling inom utbildningsområdet. I stället för fokusering på enstaka företag är bedömningen att det är bättre att försöka utnyttja alla de kanaler som utbildningsföretagen har för att nå ut till företag som är verksamma inom bostadsbyggande. Ett seminarium planeras därför under vårvintern 2019 med inbjudan till samtliga kända utbildningsföretag och till branschorganisationer som erbjuder olika typer av utbildningar för sina medlemmar. Detta seminarium har två syften, dels att nå ut med en bredare kännedom om PBL kunskapsbanken och PBL Akademin för att få utbildningsföretag och branschorganisationer att utnyttja redan framtagna hjälpmedel i sin kursverksamhet, dels att få värdefull information om hur PBL kunskapsbanken och utbildningarna kan vidareutvecklas för att ännu bättre passa målgrupperna.

Dialogseminarium ”Knäckfrågor i bygglovs- och byggprocessen”

För att få fördjupning i de frågeställningar som rör själva byggskedet genomfördes i Uppsala i september 2018 ett seminarium med 40 deltagare.

Seminariet genomfördes i samråd med bygglovsavdelningarna i sju mellansvenska kommuner som samverkar bland annat om enhetlig tolkning av PBL i samband med bygglovsgranskning.

Deltagarna representerade dels kommuners bygglovsavdelningar, dels såväl offentliga som privata byggherrar och några byggföretag. Från Boverket medverkade experter på olika delar av Boverkets byggregler, BBR, och Boverkets konstruktionsregler, EKS. Frågor som behandlades var bland annat ansvar och roller, kontrollansvariga och kontrollplaner samt regelverk för buller, brandskydd, energi, tillgänglighet och användbarhet, bostadsutformning och inomhusmiljö.

En givande dag med samtal för samsyn och samverkan mellan kommuner, Boverket, byggbolag och byggherrar. Foto: Boverket

Erfarenheten från mötet är att goda, konstruktiva dialoger på detaljnivå ger ökad insikt om de olika perspektiv som olika roller ger, en ökad möjlighet till större förståelse för ”de andras” perspektiv och förutsättningar i processen. Dialogerna kan också ge konkreta idéer om hur vägledning och information kan förtydligas.

Ett uppföljande seminarium med samma inriktning är planerat till februari 2019 i Luleå. Därefter kommer PBL kompetens-kansliet att ta ställning till om ytterligare dialogseminarier ska genomföras med samma eller utökade målgrupper. Lärdomar från de första två mötena om behov av vägledning kommer också att utgöra en grund för vidare utformning av aktiviteter riktade till ”övriga aktörer”.

Webbutbildning: Byggregler kök och bad

I samarbete med Trä- och möbelföretagen (TMF) höll Boverket en pilotkurs om byggregler i kök och bad i maj 2017. Nu har en webbutbildning färdigställts som omfattar introduktion till byggreglerna i PBL, PBF och BBR (vilken även kommer att ingå som en lektion i t.ex. introduktionskurs för byggnadsinspektörer). Utformning av avsnitten som rör byggreg-

ler för kök är slutförd och efter utvärdering bland målgrupperna vidtar slutförandet av avsnittet om byggregler i badrum. Utbildningen riktar sig till både professionella aktörer och privatpersoner.

Länk utbildningen [Introduktion till byggreglerna i BBR, PBF och PBL](#)

PBL för arkitekter

I samverkan med Sveriges arkitekter genomförde PBL kompetens en pilotutbildning för privatpraktiserande arkitekter i november 2017. Vid tillfället behandlades både plan-, lov- och byggfrågor och sammanfattningsvis upplevde deltagarna en alltför stor spännvidd under kursdagen. Emellertid var mottagandet varmt och en intressant lärdom var att deltagarna inte kände till men blev positivt överraskade över vägledningen på PBL kunskapsbanken. En slutsats är att Boverket inte tillräckligt lyckats nå ut till alla de målgrupper som har nytta av kompetensinsatserna.

Under hösten 2018 har arbetet med kursen återupptagits och i mars 2019 genomförs en ny fysisk kurs på Sveriges arkitekter, denna gång med avgränsning till lov- och byggprocessen. Den webbaserade kursen ska färdigställas under år 2019 och målet är att den ska användas som del i utbildningar för arkitekter antingen vid interna utbildningstillfällen på en byrå eller av utbildningsföretag.

PBL och kulturmiljö

Boverket har under år 2018 inlett arbetet med att utforma en webbaserad utbildning i PBL och kulturmiljö. Initiativtagare är länsstyrelsernas kulturmiljöforum och ambitionen och planen är att Boverket, Riksantikvarieämbetet (RAÄ), SKL, länsstyrelsernas Kulturmiljöforum och Forum samhällsbyggnad samverkar i utformning och distribution. Syftet är att utbildningen ska bidra till en bättre och enhetlig kunskap om hantering av kulturmiljöfrågor i PBL genom en nationell utbildning som långsiktigt möter behovet av grundläggande kunskap och förståelse för frågorna, inte minst mot bakgrund av ständiga nyrekryteringar. Huvudmålgrupp är kommunernas plan- och bygglovhandläggare men utbildningen ska utformas för att vara attraktiv även för länsstyrelsens handläggare och för aktörer i privata sektorn med uppdrag inom planering och kulturmiljö. Under våren och hösten 2018 har möten genomförts med en "initiativgrupp", där representanter från länsstyrelserna, RAÄ, SKL och Boverket har deltagit för att arbeta med hur utbildningen ska formas och vad den ska innehålla. I november genomfördes en större träff med cirka 40 deltagare från länsstyrelsens forumgrupper inom samhällsbyggnad och kulturmiljö, från RAÄ och Boverket. Idéskissen med förslag på innehållet i utbildningen har även presenterats på en kommunträff i Örebro län. Pla-

nen är att utbildningen ska utformas som en webbaserad kurs med fem avsnitt om cirka 30 minuter.

1. Övergripande, allmänt om kulturmiljöfrågor i PBL
2. Kulturmiljö och översiktsplanering
3. Kulturmiljö och detaljplanering
4. Kulturmiljö i lovprocesserna
5. Kulturmiljö i byggprocess

Innhållet planeras bli en kombination av inspelade föreläsningar med olika experter, klickbar e-learning, reportagefilmer och kommunexempel. Länsstyrelsen kommer ha en särskild roll i att säkerställa distribution och genomförande av utbildning i kommunerna, t.ex. med uppföljande kommundokumentation för att vidare diskutera hantering av kulturmiljöfrågor i länets plan- och byggprocesser. Tidplanen för år 2019 är att under våren göra en detaljerad utformning av utbildningens alla delar och att produktion av digitala lektioner sker under sommar/höst med lansering senvintern 2019.

Informationsfilmer med avgränsat budskap

Kortare informations- och utbildningsfilmer publiceras på PBL Play. Under år 2018 publicerades tre situationsanpassade och ämnesspecifika filmer som berör tillämpningen av plan- och bygglagen.

Rätt, snyggt och snabbt!

En kortfilm om att bygga bra bostäder med tidsbegränsade bygglov. Filmen svarar på frågor som Var kan dessa bostäder byggas? När uppfylls kraven för tidsbegränsade bygglov för bostäder? Hur kan dessa bostäder byggas?

Länk till filmen: [Rätt, snyggt och snabbt](#)

3 000 visningar på Youtube.

Över gränsen

Utbildningsfilmen är framtagen av Boverket och Lantmäteriet för att medvetandegöra problem som kan uppstå tidigt i planprocessen, där det är viktigt att upprätta en dialog mellan planarkitekt och upprättaren av grundkartan. Filmen visar på vilka konsekvenser det kan få om man inte tar vara på och för samman kompetenserna som planerare och lantmätare har. Boverket och Lantmäteriet marknadsför filmen gemensamt på webbsidor, webbseminarier och på konferenser.

Länk till filmen: [Över gränsen](#)

1 000 visningar på Youtube.

Under hösten 2018 producerades en uppföljning av denna film av Lantmäteriet i samverkan med Boverket.

Får jag bygga

En fyra minuters animerad film som är aptitretare till broschyren ”Får jag bygga”. I broschyren, som finns på Boverkets webbplats, får man kortfattad information om vad som gäller om man ska uppföra, ändra eller underhålla byggnader. Informationen vänder sig till allmänheten och är ett stöd för kommunernas bygglovsavdelningar för att klargöra hur reglerna kring lov- och byggande gäller i hela landet.

Länk till filmen: [Får jag bygga?](#)

1 400 visningar på Youtube.

Utbildningar om nyheter och aktuella ämnen

Webbseminarier

Utbildning om nyheter i regelverket samt aktuella frågor och problemområden hanterats främst genom direktsända webbseminarier. Seminarierna finns även fritt tillgängliga via Boverkets webbplats efter sändningarna.

Webbseminarierna innehåller föreläsningar av sakfrågeexperter och jurister, reportage med exempel på praktisk tillämpning av PBL från kommuner, myndigheter, organisationer m.fl. och i den mån det är relevant även diskussionspaneler. Tittarna har under direktsändningen möjlighet att ställa frågor till föreläsarna via en chattfunktion.

Under året har åtta webbseminarier genomförts inom ramen för PBL kompetens.

Återställa kontor till bostäder, installera vedspisar – vad gäller?

Sändningsdatum den 26 april

Sändningen hade 114 uppkopplingar i direktsändning. Vid årsskiftet hade totalt 348 unika uppkopplingar skett till sändningen.

[Länk till sida med program, medverkande och sändning](#)

Samlat grepp om digital tillämpning av PBL

Sändningsdatum den 31 mars

Sändningen hade 198 uppkopplingar i direktsändning. Vid årsskiftet hade totalt 566 unika uppkopplingar skett till sändningen.

[Länk till sida med program, medverkande och sändning](#)

PBL-nyheter & regeländringar**Sändningsdatum den 28 juni**

Sändningen hade 424 uppkopplingar i direktsändning. Vid årsskiftet hade totalt 1 391 unika uppkopplingar skett till sändningen.

[Länk till sida med program, medverkande och sändning](#)

Att göra miljöbedömning i översiktsplan och detaljplan**Sändningsdatum den 27 september**

Sändningen hade 186 uppkopplingar i direktsändning. Vid årsskiftet hade totalt 707 unika uppkopplingar skett till sändningen.

[Länk till sida med program, medverkande och sändning](#)

Reglera med planbestämmelser**Sändningsdatum den 18 oktober**

Sändningen hade 203 uppkopplingar i direktsändning. Vid årsskiftet hade totalt 632 unika uppkopplingar skett till sändningen.

[Länk till sida med program, medverkande och sändning](#)

När krävs det lov eller anmälan?**Sändningsdatum den 8 november**

Sändningen hade 149 uppkopplingar i direktsändning. Vid årsskiftet hade totalt 368 unika uppkopplingar skett till sändningen.

[Länk till sida med program, medverkande och sändning](#)

Hur utnyttjar vi resurserna i rivningsavfall bäst?**Sändningsdatum den 4 december**

Sändningen hade 120 uppkopplingar i direktsändning. Vid årsskiftet hade totalt 251 unika uppkopplingar skett till sändningen.

[Länk till sida med program, medverkande och sändning](#)

Kontinuerlig översiktsplanering**Sändningsdatum den 13 december**

Sändningen hade 109 uppkopplingar i direktsändning. Vid årsskiftet hade totalt 194 unika uppkopplingar skett till sändningen.

[Länk till sida med program, medverkande och sändning](#)

En uppkoppling kan innebära en tittare men det är också vanligt att flera samlas och tittar tillsammans på en sändning. I t.ex. Haninge kommun bjuds kommunens alla plan- och lovhandläggare in till lämpliga seminarier för att titta ihop. Detta gör det också möjligt att tillsammans diskutera de frågor som tagits upp i sändningen och kommunens hantering av frågorna.

PBL Nano

PBL Nano är mikroutbildningar som ger kortfattad information om tillämpningen av plan- och bygglagen inom aktuella ämnen. PBL Nano har under år 2018 ändrat format från utskick per mejl till ett nyhetsbrev som skickas ut en gång i månaden. Tanken är att PBL Nano ska överraska och dela konkreta, avgränsade budskap, inte utifrån en persons huvudintresse utan för att öka den allmänna förståelsen för PBL-frågor. Ämnena i PBL Nano har under året varit:

- Tidsbegränsade bygglov
- Altaner! Fisk, fågel eller mittemellan?
- Linjer i rättsutvecklingen – strandskyddet och PBL
- Planbestämmelser för detaljplan DPB 1 – Boverkets gåva till planeraren
- Länsstyrelsens tillsyn över kommunala beslut enligt PBL
- Valstugor och valreklam – allt du behöver veta i PBL-sammanhang inför valet
- Bygglov inom område med detaljplan. Liten avvikelse
- Bygglövsprövning för åtgärder inom område med detaljplan – Planenligt utgångsläge
- Bygglov inom område med detaljplan. Planenligt utgångsläge, nu med fokus på fastigheten
- Undantag för en- och tvåbostadshus utanför detaljplan, 9 kap. 6 § PBL

PBL Nano har 477 prenumeranter vilket är en ökning med drygt 170 sedan årsskiftet 2017/2018.

[Länk till PBL Nano nyhetsbrev 2018](#)

Poddcaster om aktuella PBL-frågor

23 föreläsningar om aktuella PBL-ämnen spelades in till PBL kompetensdagar år 2018, den nätverksträff som genomfördes i slutet av november. Föreläsningarna är 10 minuter långa och spänner över ett brett område med både smala och bredare ämnen. Under konferensen valde deltagarna föreläsning att lyssna på i hörlurar och alla poddcaster har efter konferensen publicerats i PBL Akademin på Boverkets hemsida.

Ämnena för årets poddcaster var följande.

- Regeringens prövning av överklagade detaljplaner.
- Pågående översyn av kontrollsystemet.
- Planenligt utgångsläge vid plan- och bygglovshandläggning – en snårig historia.
- Reduktion av avgift för lov, förhandsbesked och anmälan.
- Utdömande av vite i mark- och miljödomstolen.
- Enhetlig digital tillämpning av PBL – vad innebär det och för vem?
- Digitala översiktsplaner – förutsättningar och visioner.
- Vad händer med resultaten från ”Får jag lov?” - projektet?
- Hur kan vi planera för ekosystemtjänster genom tillämpning av PBL? Metod och vägledning.
- Energikrav och hur de uppfylls och kontrolleras.
- Ansvar och roller inom PBL.
- Enhetliga digitala detaljplaner – Vad innebär det och för vem?
- Varför vet vi inte vad betydande miljöpåverkan är?
- Vad skulle hända om det planenliga utgångsläget tas bort?
- PBL och den kommunala självstyrelsen.
- Dagsljus – vi tänder lampan i stället.
- Kan ekologiskt hållbara byggnader utgöra brandfara?
- Går det att enkelt avhjälpa hinder?
- Walk the talk från det nationella målet för arkitektur, form och design till praktisk vardag.
- Miljonprogrammet renoveras.
- Planbestämmelsekatalogen och framtidens planbestämmelser.
- Hur följer vi upp våra färdiga byggda miljöer?
- Wildcard! Utmaningar inom PBL-tillsyn.

[Länk till sida med samtliga poddcaster](#)

Stärka PBL-nätverk

Arbetet med att vidareutveckla och stärka PBL-nätverk har bedrivits på flera olika sätt under året. Under november anordnades en nationell nätverksträff för målgruppen, PBL kompetensdagarna, och under året har flera seminarier och klassrumsutbildningar anordnats för att bidra till att utveckla nätverk. PBL kompetens har också kartlagt befintliga nätverk och medverkat vid en rad konferenser och utbildningar som samverkanspartner arrangerat.

PBL kompetensdagar den 29–30 november 2018

Foto: Charlotte Nilsson

Årets PBL Kompetensdagar arrangerades den 29–30 november på Malmö Live i Malmö. Konferensen lockade drygt 300 deltagare och hade som syfte att sprida kunskap om Boverkets PBL kompetens samt att föra en nätverksdialog som fångar upp utbildningsbehov och identifierar ämnen och frågeställningar som behöver fördjupas i den utbildning som genomförs. Konferensen bjöd in till workshops, aktuella inspirationsföreläsningar samt 23 kunskapsdialoger, så kallade ”tysta föreläsningar”, med efterföljande diskussionstillfällen. Mark- och miljööverdomstolens medverkan, en presentation av PBL kompetens webbutbildningar, webbseminarier och vägledningar gav en bra bild av PBL:s mångfald.

Det blev en liten extra knorr dag två med fokus på arkitektur i samverkan med Region Skåne och Skånskt bostadsnätverk, där Boverkets generaldi-

rektör också formellt presenterade den nya Riksarkitekten som skulle påbörja sitt nya uppdrag den 1 januari 2019. Konferensen får ett gott betyg i deltagarnas utvärdering. Här är några citat om vad man uppskattade:

”Jag tycker det var väldigt bra och intressant att lyssna på föredragen som hölls av de olika juristerna. Personligen var det en ögonöppnare för mig vilket bidrar till en utvecklad uppfattning om PBL och dess tillämpning.”

”Att få veta hur Boverket tänker framåt, spaningar och vad som är på gång.”

”Lärorika dagar, samt ett ypperligt tillfälle att lära känna nytt folk från branschen, vilket jag uppskattar.”

Foto: Charlotte Nilsson

Seminarier och fysiska utbildningar

De seminarier och fysiska utbildningar som anordnas i PBL kompetens regi är en viktig del i arbetet med att stärka befintliga PBL-nätverk och att skapa nya. Även om huvudsyftet ofta är utbildning så innebär de fysiska träffarna att nya nätverk skapas och att befintliga stärks och utvecklas. Vid flera av pilotutbildningarna för den som är ny på jobbet har deltagarna till exempel etablerat grupper på Facebook för fortsatt kontakt och erfarenhetsutbyte.

Fysiska utbildningar och seminarium i PBL kompetens regi som bidragit till att vidareutveckla PBL-nätverk under år 2018:

Utbildning	Ort och datum	Deltagare
Ny på jobbet som detaljplanehandläggare	Stockholm 6–7 februari	31 deltagare
Ny på jobbet som detaljplanehand-	Jönköping	30 deltagare

läggare	14–15 februari	
Att arbeta i bostadsprojekt	Norrköping 5 mars	26 deltagare
PBL för länsjurister	Göteborg 21–22 mars	24 deltagare
PBL för länsjurister	Stockholm 5–6 april	30 deltagare
Ny på jobbet som lovhandläggare	Stockholm 11–12 april	27 deltagare
Ny på jobbet som byggnadsinspektör	Stockholm 18–19 april	25 deltagare
Ny på jobbet som byggnadsinspektör	Malmö 24–25 april	27 deltagare
Seminarium PBL – hinder eller möjliggörare?	Almedalen Visby 5 juli	70–80 deltagare
Workshop ”Knäckfrågor i bygglovs- och byggprocessen”	Uppsala 4 september	33 deltagare
Att arbeta i bostadsprojekt	Umeå 2 oktober	39 deltagare
Ny på jobbet som lovhandläggare	Umeå 16–17 oktober	17 deltagare
Ny på jobbet inom PBL administration	Stockholm 23–24 oktober	17 deltagare
Att arbeta i bostadsprojekt	Halmstad 25 oktober	36 deltagare
Ny på jobbet som översiktsplanerare	Uppsala 6–7 november	30 deltagare
PBL för länsjurister	Stockholm 13–14 november	31 deltagare
Ny på jobbet inom PBL administration	Göteborg 20–21 november	26 deltagare
Ny på jobbet som översiktsplanerare	Malmö 21–22 november	30 deltagare

Medverkan i befintliga nätverk

Regionala nätverksträffar

De flesta Länsstyrelser organiserar regionala träffar och kommunicerar där i första hand med kommunerna men även med regioner, exploatörer, andra myndigheter, konsulter, allmänhet etc. Dessa träffar bildar ett årshjul som det är värdefullt för Boverket att bidra till. Dessa träffar och nätverk har kartlagts och visar initialt på en varierad grad av bredd och innehåll. De andra nätverk som länsstyrelserna själva har eller har en relation till inom PBL-området har samtidigt kartlagts. Även här skiljer det sig till omfattning och innehåll. Kartläggningen skall nu analyseras, utvidgas och leda fram till efterfrågat och effektivt stöd och/eller medverkan i olika aktiviteter.

Fortsatt kartläggning och analys

Planering för kartläggning i ett steg två pågår. Syftet är att bredda bilden av de nätverk som nu har framträtt. En analys ska ge svar på vilka utvecklade arbetssätt som behövs för att åstadkomma stärkta möjligheter för nätverken att kommunicera och utbyta erfarenheter.

Deltagande i länsstyrelsernas nätverksträffar

Boverket har under året deltagit på nätverksträffar i Luleå, Falun, Karlskrona och på Plan- och bostadsdagarna i Växjö. Sammantaget har alla 21 länsstyrelser deltagit, 19 kommuner, representanter från Region Norrbotten, Region Blekinge och landstinget Dalarna. Representanter även från RAÄ, Trafikverket, Lantmäteriet, Mark- och miljödomstolen och regeringskansliet. Därutöver ett antal konsulter inom plan- och byggområdet.

Länsstyrelsernas nätverksträffar som PBL kompetens deltagit i år 2018:

Aktivitet	Ort och datum	Arrangör, deltagare
Samhällsbyggnadsdagar för kommunerna i Norrbotten	Luleå 7–8 februari	Länsstyrelsen Norrbotten 110 deltagare
Regionträff för planhandläggare i Dalarna	Falun 23 mars	Länsstyrelsen Dalarna 29 deltagare
Kommunträff för Blekinge	Karlskrona 20 april	Länsstyrelsen Blekinge 33 Deltagare
Länsstyrelsernas plan- och bostadsdagar	Växjö 23–24 maj	Länsstyrelserna Forum Samhällsbyggnad. Ca 40 deltagare på PBLK seminarium, 200 personer i plenum

Deltagande i andra organisationers nätverksträffar

Utöver länsstyrelsernas regionala nätverksträffar så har representanter från PBL kompetens kansli och experter från Boverket under året deltagit vid flera andra konferenser och aktiviteter som organiserats av samverkanspartners. Aktiviteter där PBL kompetens deltagit under år 2018:

Aktivitet	Ort och datum	Arrangör, deltagare
Planbestämmelser som verktyg – hur blir visionen verklighet?	Malmö 6–7 mars	SKL och Boverket gemensamt Ca 50 deltagare
Plan- och bygg länsträff Jönköpings län	Eksjö 16 mars	Workshop plantolkning 30 deltagare
Nordbygg, mässan för bygg- och fastighetsbranschen	Älvsjö 10–13 april	Boverket monter inkl. info om vägledning och utbildning PBL/BBR Ca 100 deltagare
Arbeta smart inom planering och byggande	Kista, Stockholm 2–3 maj	Geoforum och Lantmäteriet Ca 100 deltagare
SBA konferens Kommunal myndighetsutövning – smartare tillsammans. Tema bygglov	Stockholm 3–4 maj	Stockholm business Alliance. Ca 80 deltagare från 7 län
Utbildningsdagar FSB 2018	Sundsvall 16–18 maj	FSB Föreningen Sveriges byggnadsinspektörer 400 deltagare Boverket representerades av sex experter och jurister
FSBS utbildningsdagar 2018	Luleå 19–21 september	FSBS, Föreningen Sveriges bygglovsgranskare och BN-sekreterare Ca 750 deltagare Boverket representerades fem experter och jurister
”Workshop för framtiden” om digitalisering/kompetens för samhällsbyggnadschefer	Västerås Karlstad Örebro etc.	Lantmäteriet 11 workshops av 21 planerade har genomförts hösten 2018. Boverket har deltagit på samtliga och nått ca 500 chefer.

Inspel från nätverksträffarna

Oavsett plats som Boverket besökte bekräftade inspelen därifrån det som sagts i andra sammanhang:

- PBL-kunskapsbanken är bra. Mer exempel skulle göra den ännu bättre.
- Sökbarheten ifråga om PBL-information behöver bli bättre.
- Versionshantering behövs på informationen eftersom flera versioner av PBL kan gälla samtidigt.
- Digital arena för kompetensutveckling tyckte de flesta är en önskad väg att gå. Gärna med inloggning med möjlighet att personligen spara information.
- Möjlighet att kunna verifiera sin nivå när man tillgodogjort sig kunskap.
- Interaktiva utbildningar med fler exempel från vardagen.
- Möjligheten att från en digital arena möjliggöra uppföljning av PBL tilltalar flera, även representanter från regeringskansliet.

Vägledning

Inom ramen för Boverkets PBL kompetens ska Boverket utveckla ytterligare vägledning om hur PBL-systemet bör tillämpas, t.ex. i fråga om hur en kommun vid detaljplaneläggning kan möjliggöra bra bostäder till låga kostnader. Enligt uppdraget ska Boverket även komplettera och fördjupa den vägledning som Boverket redan tillhandahåller inom ramen för PBL kunskapsbanken. Detta ska vid behov ske efter samverkan med andra relevanta myndigheter. Syftet är att säkerställa att PBL kunskapsbanken ger svar på alla vanligt förekommande frågeställningar om hur PBL-systemet bör tillämpas.

Under år 2018 har flera större avsnitt publicerats på PBL Kunskapsbanken. Vissa avsnitt har tagits fram via PBL kompetens, vissa via andra regeringsuppdrag och vissa avsnitt på grund av att Boverket sett någon målgrupps särskilda behov. Tack vare regeringsuppdraget har fler vägledningar kunnat tas fram och publicerats i PBL kunskapsbanken. Nedan följer en sammanställning av vägledningar som publicerats inom ramen för Boverkets PBL kompetensinsatser under året.

Publicerat i PBL kunskapsbanken inom ramen för PBL kompetens

Länkar hämtade den 2 januari 2019

Byggprodukter och motordrivna anordningar

År 2018 publicerades vägledning om byggprodukter och marknadskontroll i PBL kunskapsbanken. Delar av vägledningen var tidigare publicerad på www.boverket.se. Samtidigt publicerades även vägledning om motordrivna anordningar.

[Byggprodukter och marknadskontroll](#)

[Motordrivna anordningar](#)

Bygglov och bygglovsbefriade åtgärder

De mest besökta sidorna på PBL kunskapsbanken samt de mest vanligt förekommande frågorna till Boverket handlar om frågor som rör bygglov. Till exempel när krävs det bygglov och vad gäller för de olika bygglovsbefriade åtgärderna. Boverket har därför utökat sin vägledning om dessa delar. I vägledningen om lovplikt för nybyggnad finns beskrivande illustrationer till flera av rättsfallen.

[Bygglov för byggnader](#)

[Bygglovsbefriade åtgärder för en- och tvåbostadshus](#)

Lagändringar

Under år 2018 skedde flera lagändringar dels i plan- och bygglagen (PBL) och i plan- och byggförordningen (PBF) men även i annan lagstiftning, t.ex. förvaltningslagen och kommunallagen som gav följdändringar i PBL. Hela sex lagändringar trädde i kraft vilket gjorde att befintliga vägledningar behövde uppdateras samt att helt ny vägledning publicerades.

[Länk till lagändring om verkställighet på PBL kunskapsbanken](#)

[Länk till lagändring om kommunal avtalssamverkan på PBL kunskapsbanken](#)

[Länk till lagändringar för att hantera klimatförändringar på PBL kunskapsbanken](#)

[Länk till lagändring om solceller och solfångare på PBL kunskapsbanken](#)

[Länk till lagändring om detaljplanekravet på PBL kunskapsbanken](#)

[Länk till lagändring om reduktion av avgift på PBL kunskapsbanken](#)

Planbestämmelser

År 2018 publicerades komplett vägledning om planbestämmelser för detaljplan i PBL kunskapsbanken, vilket varit mycket efterfrågat av målgruppen. I slutet av juni publicerades också en ny version av e-tjänsten Planbestämmelsekatalogen på PBL kunskapsbanken. Utseende- och funktionsmässigt har tjänsten utvecklats och förbättrats genom två stora förändringar. Extra marknadsföring i form av reklamfilm som publicerats på Boverkets youtubekanal och spridits via sociala medier. Filmen har haft 843 visningar hittills.

[Länk till planbestämmelser för detaljplan på PBL kunskapsbanken](#)

[Länk till planbestämmelsekatalogen på PBL kunskapsbanken](#)

[Länk till reklamfilmen "Planbestämmelser" på Youtube](#)

Översiktsplanering

Vägledningen på PBL kunskapsbanken om översiktsplanering har inte uppdaterats på flera år, men år 2018 skedde ett stort arbete med att skriva om och uppdatera vägledningen. Bland annat har en processbild tagits fram för att illustrera processen och ge stöd i arbetet. Miljöbedömningen har även integrerats i vägledningen.

[Länk till kontinuerlig översiktsplanering på PBL kunskapsbanken](#)

[Länk till miljöbedömningar i översiktsplan på PBL kunskapsbanken](#)

Prövning av lov

Boverket får många frågor om själva prövningen ska gå till när det gäller lov. Arbetet har påbörjats år 2018 med att uppdatera och skriva ny vägledning om detta.

[Länk till Prövning av marklov på PBL kunskapsbanken](#)

[Länk till prövning av rivningslov på PBL kunskapsbanken](#)

Krav på byggnadsverk, tomter med mera

Under år 2018 har PBL kunskapsbanken uppdateras med att innefatta vägledning om 8 kap. PBL. Bland annat har det tillkommit vägledning om kravet på god form, färg och materialverkan.

[Länk till krav på byggnadsverk, tomter med mer på PBL kunskapsbanken](#)

Miljöbedömningar

Boverket har tagit fram vägledning om miljöbedömningar enligt 6 kap. miljöbalken samt miljöbedömningsförfordningen (2017:966). Båda började gälla i januari 2018. Vägledningen har tagits fram i dialog med Naturvårdsverket.

[Länk till miljöbedömningar i detaljplan på PBL kunskapsbanken](#)

[Länk till miljöbedömningar i översiktsplan på PBL kunskapsbanken](#)

Antal användare av PBL kunskapsbanken ökar

Antalet besökare har ökat stadigt under de sju år PBL kunskapsbanken varit i drift. Ökningen år 2018 beror till stor del troligen på att det har lanserades flera stora avsnitt under året. Samt att samtliga lanseringar under året har marknadsförts i nyhetsbrevet, med nyhet på PBL kunskapsbankens startsida samt i så kallat RSS flöde. Vissa publiceringar har även marknadsförts extra som t.ex. reklamfilm för planbestämmelser och planbestämmelsekatalogen. Vanligaste användaren på PBL kunskapsbanken är från en kommun eller länsstyrelse, men enligt webbplatsens statistikverktyg Siteimprove ökar även byggbranschen t.ex. utgör Skanska, Peab och Ramböll tillsammans en procent av webbplatsens totala besökare.

Antalet besökare på startsidan ökar inte i samma takt vilket bekräftar beteendemönstret att de flesta besökarna hittar till sidorna via en sökmotor, exempelvis Google eller att besökarna helt enkelt använder egna bokmärken i stället för att först passera PBL kunskapsbankens startsida.

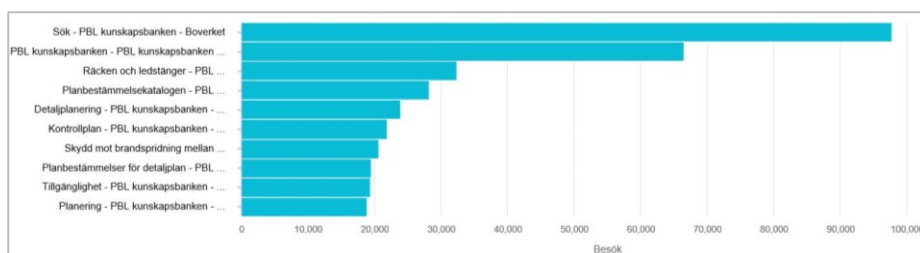
	2018	2017	2016
Startsidan	66 473	79 187	81 008
Alla sidor	1 091 351	786 982	553 491

Antalet användare av PBL kunskapsbanken åren 2016–2018.

Källa: Siteimprove 2019-01-02.

Mest besökta sidor på PBL kunskapsbanken år 2018

PBL kunskapsbanken, tillsammans med hela Boverkets webbplats, använder verktyget Siteimprove för analys och statistik av webbplatsen. Hittills har detta statistikverktyg används i cirka ett år, dvs. statistikmängden är inte heltäckande. Det som går att utläsa dock är att de mest populära sidorna på PBL kunskapsbanken är *Räcken och ledstänger*, *Planbestämelsekatalogen* och *Detaljplanering*. Sidorna om Attefallshus samt Guiden för sanktionsberäkning är också välbesökta men har under året bytt så kallad html-adress vilket ger en helt ny sida i statistiken.

Mest besökta sidor i PBL kunskapsbanken beräknat på hela år 2018.

Källa: Siteimprove 2019-01-02.

Kommunikation och information

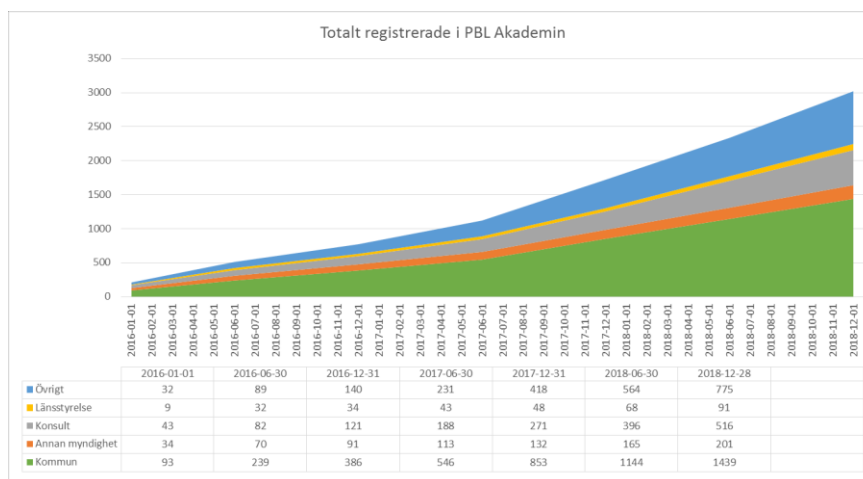
Kommunikationsinsatser är avgörande för att uppdraget ska få genomslag och att kännedom om och intresse för kompetensinsatserna ska spridas till alla målgrupper. Under år 2018 har omfattande informationskampanjer om befintliga webbutbildningar och vägledning på PBL kunskapsbanken genomförts. PBL Akademin har förbättrats och det nätverksmöte som är årligen återkommande har givit två kunskapsintensiva dagar som också resulterat i ett antal poddcasts på Boverkets webbplats.

Boverkets webbplats

Sidorna om Boverkets PBL kompetens har haft cirka 3 100 besök under året på webbplatsen. Man kan bland annat hitta information om webbutbildningar, webbseminarier och PBL-nätverk. Dessutom kan besökaren prenumerera på nyhetsbrev, läsa reportage och se kortare, filmade utbildningsavsnitt samt reklamfilmer för webbutbildningarna.

PBL Akademin

Den särskilda utbildningsportalen PBL Akademin utvecklas kontinuerligt för att olika målgrupper enkelt ska hitta Boverkets webbutbildningar i PBL och för att skapa en relation och värde genom, t.ex. diplom som utfärdas efter genomförd kurs. Arbete pågår med utveckla översiktlighet och sökbarhet. PBL Play har utvidgats med fler korta utbildningsfilmer. Antalet registrerade användare i PBL Akademin i december 2018 var 3 022 personer, en ökning med 1 300 personer sedan december 2017.

Anställda i kommun (grön) är största användargruppen men även de som förmodas arbeta i privata sektorn ökar: konsulter (grå) och övriga (blå).

Att utveckla PBL Akademin är väsentligt för att nya användare ska vilja utforska hela utbudet av – för dem relevanta – utbildningar. Antalet besök på utbildningar utan inloggning i PBL Akademin är flerfaldigt större än antal inloggningsbesök, men då går det inte att följa upp om kursen genomförs och besökaren får ingen helhetsbild av utbudet. Antalet besök utan inloggning har under år 2018 varit 92 989. Som jämförelse har t.ex. kursen EKS (om konstruktionsregler) genomförts av 309 inloggade personer och haft cirka 3 500 besök utan inloggning sedan lanseringen. För grundkursen Att arbeta med PBL har 1 225 inloggade personer startat kursen men därutöver har 19 950 besök registrerats av ”ej inloggade”.

Inför år 2019 har inloggningsrutinen därför ändrats så att besökaren i första hand erbjuds inloggning på PBL Akademin för att genomföra utbildningarna. Målet är att få fler registrerade användare av webbutbildningarna för att kunna följa och utvärdera användningen av utbildningarna utifrån ett tillräckligt stort underlag för tillförlitlig statistik.

Nyhetsbrev PBL kompetens och Boverkets nyhetsbrev

Nyhetsbrevet PBL Kompetens informerar om nya vägledningar i PBL kunskapsbanken, uppmärksammar om regeländringar, seminarier, kurser och om annat som intresserar PBL-kollektivet. Nyhetsbrevet har 3 163 prenumeranter i slutet av år 2018 och i snitt öppnar mer än 45 procent nyhetsbrevet vid varje utgivning. Under året har PBL kompetens även publicerat nyheter i Boverkets nyhetsbrev som har 4 000 prenumeranter och som ges ut varje månad.

Sociala medier

Boverket använder flera sociala medier för att kommunicera med målgrupperna och visa vad vi gör. För Boverkets PBL kompetens använder vi Boverkets Facebook och Twitter för att avisera om aktiviteter, nya utbildningar och vägledningar. Även grupperna Planarkitekter och Bygglöshandläggare, som startats av handläggarna själva, används för att kontinuerligt sprida information om ny vägledning och utbildning.

Bloggar

Blogginlägg om PBL kompetens har publicerats på Boverkets bloggyta, bland annat om den nya webbutbildningen Byggreglerna i PBL, PBF och Boverkets föreskrifter, om Boverkets samarbete med andra myndigheter inom digitalisering och kompetensspridning och om PBL kompetensseminarium i Almedalen.

Filmer som information

Följande filmproduktioner har tagits fram under året för att fungera som nav i de informationskampanjer som genomförts.

- Rätt, snyggt och snabbt – Informationsfilm om tidsbegränsade bygglov.
- Över gränsen – Utbildningsfilm i samverkan med Lantmäteriet.
- Får jag bygga? Utbildningsfilm animerad för byggnadsnämnderna.
- Reklamfilm om planbestämmelser – intresseväckare för PBL kunskapsbankens vägledning om planbestämmelser och planbestämmelsekatalogen
- PBL på rätt sätt – reklamfilm för politikerutbildning år 2019.

Mailutskick deltagare kurser och seminarier

I december har ett riktat utskick gjorts till årets deltagare vid fysiska kurser och dialogseminarier med information om ny vägledning och nya utbildningar som är relevanta för dem samt en påminnelse om PBL kompetens nyhetsbrev. För deltagare i Ny på jobbet... pilotutbildningar skickades dessutom ett meddelande till deras chefer inklusive en påminnelse om att avsätta tid för kompetensutveckling i PBL. Totalt omfattade informationsutskicket cirka 800 personer.

Utveckling digital arena och långsiktig förvaltning

Förstudie "Knappen 2020"

I uppdraget med PBL kompetens avser Boverket ta fram en digital arena. Visionen är att den som har frågor om PBL med en enkel knapptryckning på den egna enheten skall få tillgång till och göra aktiva val i den information som Boverkets PBL kompetens levererar. Bilden är entydig vad gäller behoven i att inom samma målgrupp är kompetensprofilerna ytterst diversifierade. Arbetsgivare i kommuner, länsstyrelser och i näringslivet har att hantera medarbetare med mycket olika förutsättningar med ansvar för att utföra samma typ av uppgifter.

Detta innebär oftast att varje individ behöver sitt speciella kompetensbehov tillgodosett. Arbetsgivaren behöver därför ett flexibelt system för att hantera den varierande skara medarbetare vars sammansättning ständigt förändras. Det är nödvändigt att tillhandahålla lättillgängliga hjälpmedel som tillgodoser de behov som de ansvariga för tillämpningen (kommuner, länsstyrelser, lantmäteri, branschen) ger uttryck för.

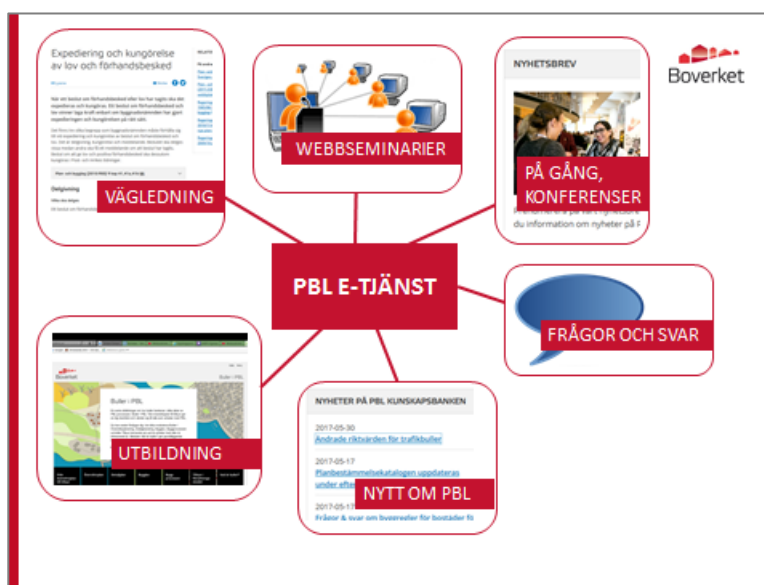

Illustration över visionen för e-tjänst "Knappen 2020".

Boverkets PBL kompetens har genomfört en förstudie i syfte att föreslå hur detta digitala kompetenshjälpmedel konkret kan se ut. En digital plats som tillhandahåller kompetensutveckling över tid som stöd för individer och grupper. Förstudien skulle också föreslå hur det digitalt går att stödja

PBL-utövaren i en vardagssituation med utgångspunkt i det aktuella problemet och den egna kompetensprofilen. Målet har varit att tillgängligheten till relevant information för utövaren skall öka betydligt. Befintliga och kommande PBL-nätverk skall ges utrymme och stöd i den digitala lösningen. Möjligheten att följa upp kompetensinsatserna och tillämpningen av PBL relaterat till dessa har varit ytterligare en utgångspunkt.

En viktig fråga har varit hur information som produceras inom PBL-kompetens kan bli mer tillgänglig. Den information som produceras på Boverket håller hög kvalité och är efterfrågad men leveransen till PBL-utövaren behöver bli mer träffsäker.

Förstudien har genomförts av en konsult under ledning av en arbetsgrupp på Boverket med representation för PBL kompetens utbildningar, PBL kunskapsbanken och med informations- och IT-kompetens vilka har deltagit i workshoppar och avstämning med konsulterna.

Förstudiens resultat

Centralt i förstudiens förslag till åtgärder är följande.

- En översyn och utveckling av informationshanteringen. Tekniskt stöd och förändringar av arbetssätt för att märka upp och hantera information.
- Vidareutvecklat användargränssnitt och plattform. Utökning med extra databas respektive funktion och organisation för chatt och diskussionsforum.
- Förbättrad lösning för sökning. Kraftfullare sökfunktion som bättre möter användarnas förväntningar.

Vidare lyfter förstudien betydelsen av möjligheterna med personalisering för förbättrad hjälp över tid för den som nyttjar den digitala tjänsten. Hänsyn till GDPR är i det sammanhanget en viktig aspekt. En versionshantering av informationsinnehållet har lyfts av PBL-utövarna då detaljplaner och äldre lagstiftning ofta gäller parallellt under en period. En utveckling av informationshanteringen kan positivt medverka till att öka möjligheten för Boverket att tillhandahålla öppna data som ett led i digitaliseringen.

De erfarenheter som gjorts i arbetet med förstudien förs in i den process som pågår för förändring av hela Boverkets webbplats, Boverket.se.

Utvärdering och lärande uppföljning

Kontinuerlig och systematisk uppföljning mot mål

Boverket har inlett arbete med att löpande följa upp och utvärdera aktiviteter och arbetsprocess inom PBL kompetens. Utvärderingen bedrivs som en lärande utvärdering och kommer att pågå under hela den kvarvarande perioden för regeringsuppdraget.

Under våren har vi – med avstamp i kansliets inspel under arbetsmöte år 2017 – formulerat följande aktivitetsmål för andra halvåret 2018 för de fem verksamhetsområdena.

- Sammanhållna introduktionsutbildningar
- Utbildning för breddning, fördjupning, särskilda målgrupper
- Utbildning nyheter och aktuella ämnen
- Vägledning
- Stärka PBL-nätverk

Resultat- och effektmål är formulerade för hela uppdragstiden och vi har också gjort ett ramverk för uppföljning som ska underlätta mätning och utvärdering av insatserna.

Ramverk för utvärderingar

Regeringsuppdraget har ett tydligt effektmål i att PBL kompetens ska bidra till en mer enhetlig och effektiv tillämpning av PBL, men det är en viss distans mellan varje genomförd aktivitet och det långsiktiga målet, vilket kan göra det svårt att hålla målet i sikte och se förändring som sker. Ett ramverk för utvärderingar behövs för att vi kontinuerligt och systematiskt ska kunna undersöka insatserna/aktiviteternas relevans, kvalitet, inriktning och effektivitet i genomförandet samt resultat och måluppfyllelse.

Tanken med målstrukturen är att den ska vara till hjälp för uppdragets olika operativa arbetsgrupper och göra det lättare att se hur alla olika delar gemensamt strävar i en gemensam riktning. Strukturen visualiserar också förändringsteorin, dvs. visar hur insatsen är tänkt att fungera för att lösa det problem som ligger till grund för uppdraget och vägen fram till ett förändrat läge.

I praktiken har målen hittills använts i följande syften.

- Som utgångspunkt i formulering av frågor för enkäter och intervjuer med målgrupperna – i kursutvärderingar och för framtida målgrupp-sintervjuer – för att på ett tydligt sätt koppla uppföljningen till målen.
- Som utgångspunkt för prioritering av fokus, verksamhetsplan och budgetplanering för år 2019.

Genomförda utvärderingsinsatser och tidiga resultat

Ambitionen är att kontinuerligt samla in underlag till utvärderingen genom en kombination av enkäter, intervjuer, analys av statistik m.m. Alla målgrupper för insatserna ska inkluderas och även deras chefer, t.ex. i kommunerna. Utvärderingar ska också göras internt inom t.ex. kansliet och arbetsgrupperna. Under år 2018 har utvärderingar genomförts både internt i organisationen och externt med de berörda målgrupperna. Följande underlag har varit särskilt viktiga för vårt lärande:

Enkäter med deltagare och chefer

Utvärderingsenkäter har genomförts med deltagare på fysiska utbildningar och nätverksträffar, samt i vissa fall med deltagarnas chefer. Överlag visar utvärderingarna att deltagarna är mycket nöjda med upplägg och innehåll, att Boverket och Boverkets samverkansorganisationer står för kvaliteten och att man ser fram emot digitalt tillgängliga utbildningar. Emellertid är det generellt mycket efterfrågat och uppskattat att ha möjligheten att ställa frågor och diskutera med branschkollegor och/eller andra aktörer i sektorn.

Några citat från deltagare i introduktionskurs *Ny på jobbet som...*:

Jag har lärt mig mer om hur man ska läsa/tyda detaljplaner och blivit påmind om hur mycket info som finns på Boverkets hemsida/PBL Kunskapsbanken.

Nytan är att få en kickstart och en bra sammanfattning och övergripande blick för vad som krävs om man är ny. Väldigt brett ämne – här får man det väl sammanfattat, så att det inte känns oöverstigit.

Man kan absolut få användning av det man lärt sig. dels att höra hur andra jobbar - värdefullt att snappa upp godbitar från varandra. Man förstod att folk jobbar väldigt olika där ute. Här var jurister på plats och berättade om tillämpningen – det har fastnat och det har jag spridit till övriga kollegor. Har vi andra rutiner så kanske det ska ses över.

Lärande utvärdering av pilotutbildningar

En bärande tanke med pilotutbildningar är att kunna ta tillvara frågor som uppstår och återkoppling från deltagarna om vad man önskar mer eller mindre av för att kunna bygga in i den digitala versionen av kursen. Så här beskriver projektledaren hur man tog tillvara synpunkter och föräd-lade innehållet:

Vi gjorde en Excelfil med de olika lektionerna och deras innehåll i punktform. Vid varje lektion gjorde vi en kolumn med "Mer av" och en med "Mindre av", sedan gick vi igenom alla enkäter och fyllde i deltagarnas synpunkter. Vi bokade ett möte med hela arbetsgruppen då vi gick igenom dokumentet och tog ställning till de olika synpunkterna, vad vi skulle förändra och började fundera på hur. Vi gjorde en ny kolumn vid varje lektion där vi skrev upp vad vi behövde förändra, förslag på nya övningar m.m. Vi gjorde detta när vi hade utbildningarna ganska färska i minnet vilket jag tror kan vara bra. Det innebär att vi hade rätt bra koll på deltagarnas synpunkter, vilka frågor som kommit under utbildningarna och våra egna upplevelser av vad som behövde stuvats om, var vi behövde sänka nivån något o.s.v.

Vi har olika ansvarsområden i utbildningen så efter mötet ansvarade vi var och en för att uppdatera våra egna delar utifrån det vi kommit fram till. En stor del för oss handlade om att hitta på övningar så vi sågs vid ytterligare något tillfälle och arbetade med vilka övningar vi skulle ha.

Återkopplingen från pilotutbildningarna har varit värdefull i utvecklingen av de digitala utbildningarna. Deltagarna har utgjorts av representanter från målgrupperna med en spridning över landet, typ av kommun och även mellan länsstyrelse, kommun och konsulter. Pilotutbildningarna innebär därför att representanter från målgrupperna direkt kunnat bidra till och påverka innehållet i utbildningarna.

Intervjuer med genomförandeorganisationen

Intervjuer med medarbetare i kansliet genomfördes av extern konsult och sammanställdes som diskussionsunderlag för kansliets konferens med verksamhetsplanering för hösten 2018. Frågorna rörde exempelvis huruvida arbetet framskridit enligt plan och vilka framgångsfaktorer respektive utmaningar kansliets medarbetare erfarit hittills.

Intervjuerna visade att arbetet överlag framskrider enligt plan och att medarbetarna är engagerade och positiva till att arbetet genomförs. Samtliga intervjuade har uppfattningen att insatsen är betydelsefull och anser att den leder i riktning mot den önskade samhällseffekten.

Intervjuerna visade samtidigt att flera kanslimedarbetare uppfattade att det finns en utmaning i att säkra tillgång till personella resurser och kompetens eftersom det upplevs som att det finns "konkurrens" om sakkunniga såväl inom som utanför Boverket, och att dessa personer är eftertraktade av flera aktuella uppdrag. Kansliets medarbetare framhåller vikten av att framåt prioritera kommunikation (intern och extern) samt att bibehålla fokus på synergier mellan uppdragets verksamhetsområden.

Som följd av utvärdering och efterföljande diskussion har kansliets arbetsuppgifter renodlats och organiserats tydligare. Vidare har verksamhetsområdena renodlats till tre; utbildning, vägledning och att stärka nätverk.

Kommande utvärderingsaktiviteter

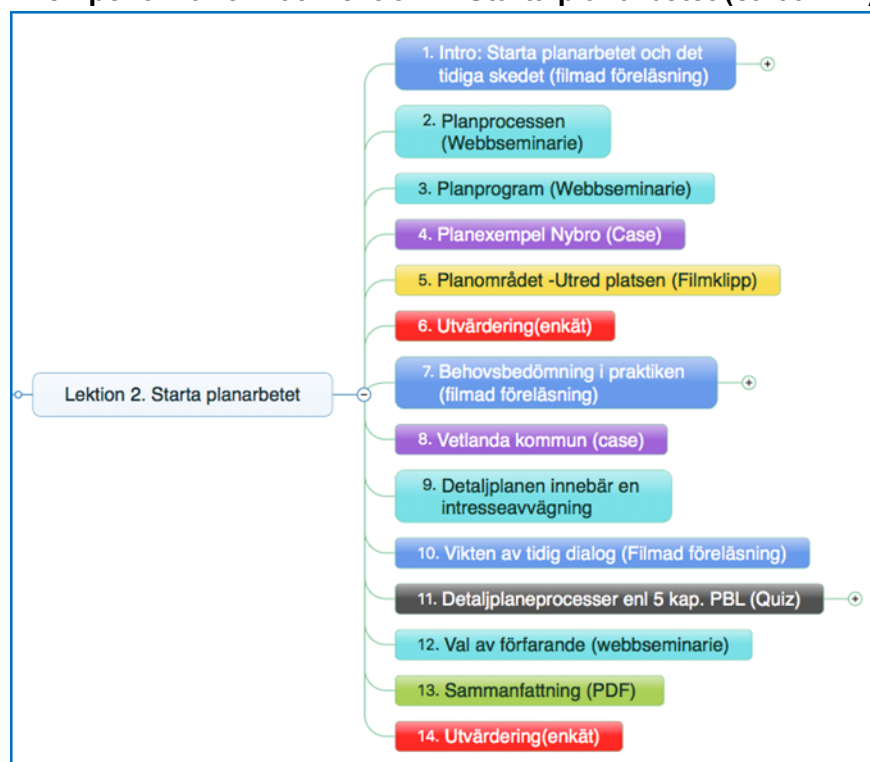
Planen är att fortsätta följa upp fysiska utbildningar och seminarier samt återkommande följa upp det interna arbetet i kansli och arbetsgrupper. Därutöver uppföljning av resultat och effekt av webbaserade introduktionsutbildningar inom kommunerna, av aktuella kunskapsbehov bland övriga aktörer, dvs. den privata sektorn, och deras kännedom om Boverkets vägledning och utbildning i PBL. Under år 2019 kommer också en mer systematisk mappning av aktiviteterna och kvantitativa resultat att göras mot målen.

Bilaga 1. Utformning och innehåll samt arbetsprocess: Ny på jobbet som detaljplanehandläggare

Innehåll Ny på jobbet som detaljplanehandläggare

1. Introduktion till utbildningen (ca 30 min.)
2. Starta planarbetet (ca 60 min)
3. Ta fram planhandlingar (50 min)
4. Samråd (20 min)
5. Vad händer efter samrådet? (22 min)
6. Granskning och avsluta planarbetet (30 min)
7. Utgångspunkt för planbestämmelser (65 min)
8. Användningsbestämmelser (55 min)
9. Egenskapsbestämmelser (70 min)
10. Administrativa bestämmelser (35 min)
11. Planering i svåra lägen (15 min)

Exempel olika format. Lektion 2. Starta planarbetet (ca 60 min)

Exempel från Lektion 2. Starta planarbetet

Boverket

MENY

Lektion 2: Starta planarbetet

Om lektionen

Den här lektionen tar ungefär **50 minuter** att gå igenom och är uppdelad i **9 avsnitt**:

Du navigerar med hjälp av pilarna nere till höger. Du kan också använda menyn eller knapparna längst ner om du vill hoppa direkt till ett speciellt avsnitt. Vi rekommenderar att du går alla avsnitt i ordning.

Lycka till!!

1. Introduktion
2. Starta planarbetet och det tidiga skedet
3. Planexempel Nybro kommun
4. Undersökning i praktiken
5. Detaljplanen - en intresseavvägning
6. Quiz - intressen och dialog
7. Vikten av en tidig dialog
8. Val av förfarande
9. Sammanfattning

1 2 3 4 5 6 7 8 9

1: Introduktion

< >

En startsida för varje lektion visar vilka olika avsnitt som ingår. Man kan gå tillbaka och titta på ett enskilt avsnitt – men kursen är uppbyggd för att följa i kronologisk ordning

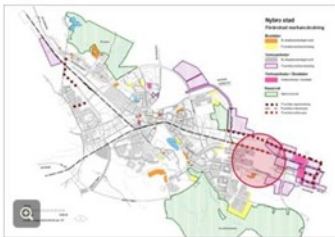
Boverket

MENY

Lektion 2: Starta planarbetet

Övning - ÖP och FÖP

Klicka på kartorna för att titta närmare. Ser du något som skulle kunna hindra att man bygger bostäder på den här platsen?

1 2 3 4 5 6 7 8 9

3: Planexempel Nybro kommun

< >

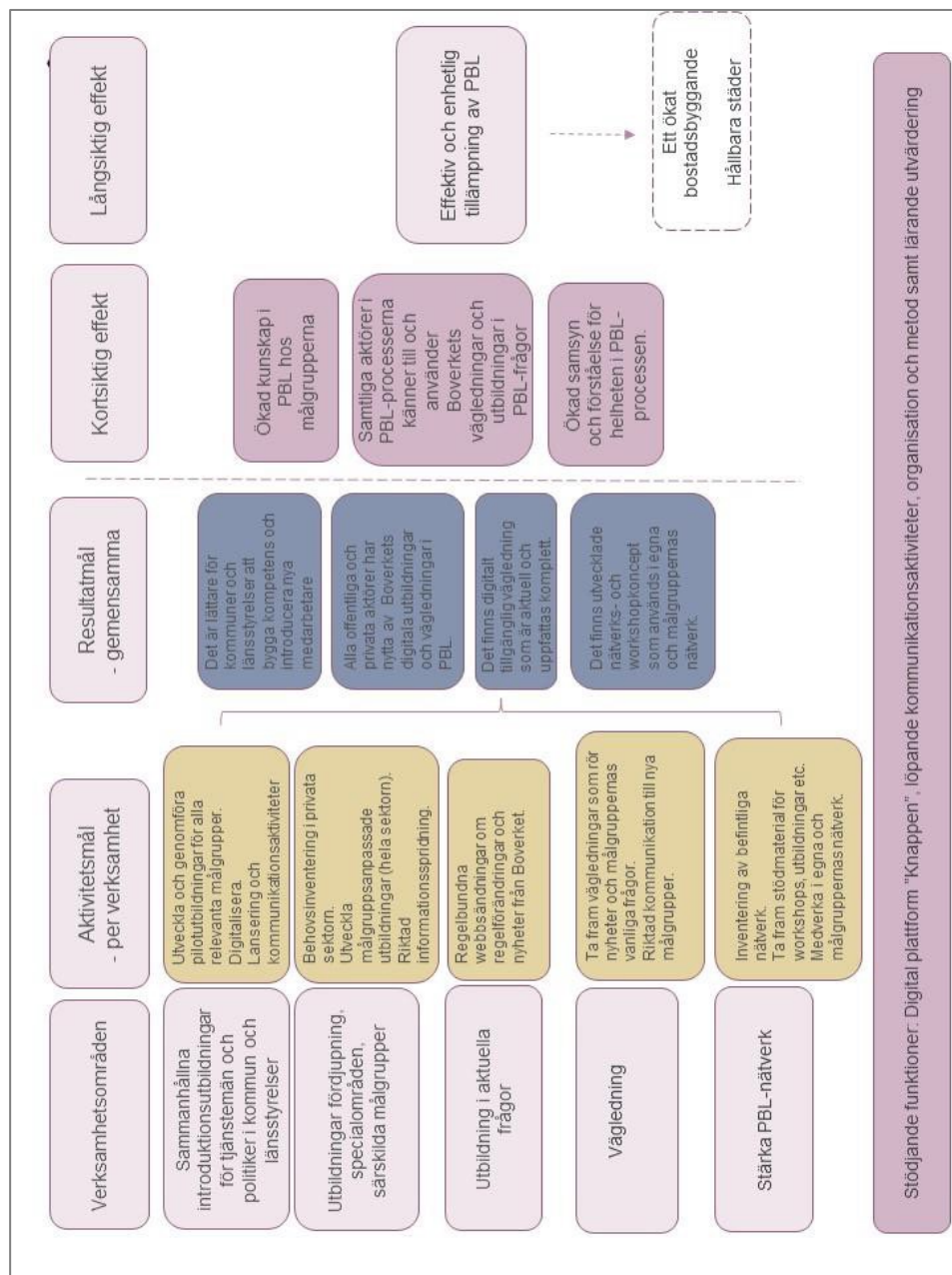
Exempel på en övning där deltagarna – gärna i grupp – kan reflektera över olika svarsalternativ

Arbetsprocess Ny på jobbet som detaljplanehandläggare för åren 2017–2018

vad	när	vem	kommentar
Startmöte 2 dagar	maj 2017	2 Boverket 2 SWECO KNA 2 kommunrep	Analys, innehåll, grovstruktur , för- dela uppgifter till SWECO
Pilotkurser 2 st	sep/okt 2017	+ länsstyrelsen och moderator	Totalt ca 60 delta- gare
Utvärderingar	oktober	SwecoPB	Även vid kurstillf.
Startmöte digital kurs	november	TicTac Mbrace	Grovmanus: vilka format för olika avsnitt
Detaljmanus	Dec–feb	Alla i olika roller	Exakt disposition avsnitt, över- gångar
Fysiska kurser 2 st	feb 2018	Som pilotkurs	”Good-will”
Inspelning pilot- modul lektion 2 i studio	mars 2018	Som pilotkurs men proffs mode- rator	Mbrace producerat
Inspelning studio	23–26 april	”	”
Filma kommu- nex, case	Maj– augusti	SWECO, Mbrace	
E-learning modu- ler	Maj–sept	Boverket TicTac	
Quiz, övningsex- empel innehåll	April–juni	Boverket	
Produktion e- learning quiz	Jun–sep	TicTac	

Klippning Grafik Montering Textning Speaker e- leraning			
Utformning kurs- sida LMS	v. 35	TicTac	Användarvänligt gränssnitt
Leverans länk 1	v. 35	TicTac	
Koll, Korr och komplettering	v. 35-?	Boverket TicTac	stöd av SWECO
Slutföra utform- ning av övningar, handledarmaterial	kvartal3	Boverket SWECO	
Leverans klar för lansering	...		
Marknadsföring	2019	Kommunikations- enheten	Chefer!
Utformning av handledarmaterial för ”studiecirk- lar”	kvartal1–2 2019	Boverket	
Train-the trainer” ”studiecirkel””	kvartal3 2019	Boverket	

Bilaga 2. Uppföljning av resultat: målstruktur

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se